

Det kgl. danske Landhusholdningsselskabs generalforsamling

onsdag den 7. december 1949.

(Referatet fortsat).

4. Beretning om »Fond til Landmænds Uddannelse«.

Forpagter *Aug. Bech*: I slutningen af 1948 blev meddelelse om denne fonds midler for året 1949 sammen med de øvrige legatmidler for landbrugsstuderende tilstillet dagspressen og desuden ved opslag bekendtgjort på Landbohøjskolen.

Der er ialt uddelt 750 kr. i portioner på 100 kr. og 75 kr. til 9 landbrugsstuderende ved Landbohøjskolen.

Fond til Landmænds Uddannelse har sin egen bestyrelse, der for 1950 vil komme til at bestå af den ledende præsident, professor *Axel Pedersen*, og det »ældst valgte« medlem af bestyrelsesrådet, gårdejer *Olav Øllgaard*, samt inspektør *Ib Windfeld*, professor *Aksel Milthers* og godsejer *K. Langkilde*.

5. Beretning om Samvirksomheden for landbrugsfagligt Oplysningsarbejde.

Professor *Axel Pedersen*: Samvirksomheden har i år afholdt et 4 dages kursus, der behandlede emnet »Landbrugsproduktionens tilrettelæggelse og rationalisering«; kursuset afholdtes den 17.—20. oktober på Landbohøjskolen og var besøgt af 90 deltagere.

Til næste år er det efter forslag af Foreningen af danske Hus-holdningslærere planlagt at holde et husholdningskursus i Aarhus i april måned.

Normalt plejer der at blive afholdt et fodermesterkursus hvert andet år, og det er hensigten at holde et sådant næste år i september måned.

6. Meddelelse om uddelingen af Landhusholdningsselskabets hædersbelønninger, duelighedsmedailler og andre belønninger.

Hofjægermester *Chr. Lüttichau* meddelte, at der i år var modtaget 6 indstillinger om tildeling af hædersbelønning for landboflid. Besigtigelsen havde fundet sted i juni-juli måneder. Følgende havde fået tildelt Landhusholdningsselskabets sølvbæger:

Gårdejer *Aage Refstrup*, Sodborg, Rom, Ringkøbing amt,
gårdejer *Mads Medom Poulsen*, Neder Simmelkær, Simmelkær,
Ringkøbing amt, og
gårdejer *Marinus Sørensen*, Landlyst, Rendborg, Kvissel, Hjørring
amt.

Af indstillinger til *duelighedsmedailler* modtoges i år 52, hvoraf de allerfleste havde usædvanlig lang tjenestetid og fine anbefalinger. Der uddeltes ialt 23 sølvmedailler til følgende:

Staldmester *Peter Hemmingsen*, Lundbygaard, Lundby.
 Husbestyrerinde *Cecilie Knudsen*, Enslev pr. Gerlev.
 Husbestyrerinde *Ane Kathrine Jensen*, Vrigsted.
 Arbejdsmand *Jens Peter Johansen*, Brorup, Havrebjerg.
 Husmand *Jens Kristoffer Pedersen*, Alslev pr. Karise.
 Tjenestemand *Lars Hansen*, »Rosendal«, Tystrup pr. Fakse.
 Arbejdsmand *Bernhard Hansen*, Højjet pr. Væggerløse.
 Husbestyrerinde *Ane Kathrine Larsen*, »Østerholm« pr. Filskov.
 Arbejdsmand *Albert Nielsen*, Aunsbjerg Huse pr. Kjellerup.
 Parkarbejder *Thorikild Nielsen*, Maglemer pr. Maribo.
 Husbestyrerinde *Mette Marie Thøgersen*, Horne F.
 Arbejdsmand *Villiam Hansen*, Udstrup pr. St. Merløse.
 Husmand *Chr. Hansen*, Fjellerup pr. Harndrup.
 Husbestyrerinde *Anna Catrine Pedersen*, »Aabyhus«, Nyker.
 Husbestyrerinde *Anna Jensen*, Ferritslev pr. Ullerslev.
 Husbestyrerinde *Kirstine Marie Andersen*, Sorring Mark pr. Toustrup.
 Landbrugsmedhjælper *Justus W. Brylle*, Overby pr. Døstrup S.
 Husbestyrerinde *Marie Frederikke Sørensen*, Lambjerg pr. Kirkehørup.
 Medhjælper *Anders Peder Pedersen*, Karlby pr. Voldby.
 Husmand *Peter Petersen*, Nellemose pr. Haarby.
 Fodermester *Henrik Rasmussen*, Robdrup pr. Randers.
 Bestyrer *Anders Madsen Andersen*, Nørgaard, Bølling pr. Skern.
 Fodermester *Axel Svendsen*, Sortkær pr. Kvissel.

7. Meddelelse om virksomheden i udvalget for unge pigers huslige uddannelse.

Konsulent frk. *Agnete Tang* redegjorde for udvalgets arbejde og udtalte bl. a.: Arbejdet for unge pigers huslige uddannelse har det sidste år haft fremgang, både talmæssigt og hvad forståelse af sagens betydning angår.

Der er for tiden 601 læresteder med ialt 422 unge piger under uddannelse. Fra kontoret er der udsendt 6 015 breve og skrivelser.

I lighed med tidligere år har konsulenten aflagt besøg på ungdomsskolerne og har her haft lejlighed til at tale til ca. 1000 unge piger i 15—18 års alderen, ligesom kontakt med læresteder og tillidsmænd er opretholdt gennem møder i de forskellige amter.

Af de unge piger, der er med under uddannelsen, er 95 pct. fra landet og 5 pct. fra byerne. 70 pct. af de unge piger fra landet er

fra landbohjem, omtrent ligeligt fordelt mellem gårdmands- og husmandshjem.

Arbejdet for unge pigers huslige uddannelse blev for nogen tid siden betegnet som en »pladsanvisning af stor værdi«. Udtalelsen er sådan set meget smigrende, men den dækker blot ikke det virkelige, idet der ikke fra udvalgets side foretages en direkte pladsanvisning. Formålet med dets arbejde er derimod at være med til at skabe mulighed for, at der kan bydes de unge piger en planmæssig huslig uddannelse i lighed med den uddannelse, der bydes unge inden for andre fag.

Inden for andre fag regner man 3 års uddannelse som minimum. For husligt arbejde er der ikke blot tale om et, men faktisk flere fag. Derfor må de forholdsvis få år udnyttes særligt godt, og hertil kommer, at der tillige ofte er relativt kort tid mellem læretiden og det tidspunkt, da den unge pige bliver selvstændigt arbejdende husmoder — eller endog arbejdsgiver. Denne uddannelse er derfor en opgave, der ikke alene har brug for husmødrenes aktive medvirken som lærerestrelle, men også for organisationernes støtte, både økonomisk og moralsk.

Der har som nævnt været fremgang i arbejdet, men hvorvidt denne skal fortsættes eller arbejdet standse, står det i dag til organisationerne at bestemme. Der har været ført en række forhandlinger mellem de i udvalget repræsenterede organisationer om den økonomiske baggrund for arbejdets videreførelse. Der er vanskeligheder, bl. a. med fremskaffelsen af de fornødne midler, men på den anden side er det også vanskeligt at forstå, om de samme organisationer, som i dag protesterer mod ungdomskommissionens betænkning og de deri foreslåede indgreb i uddannelsesforholdene for de unge på landet, skulle være parate til at opgive og prisgive det eneste arbejde, der på organisationsmæssig basis tager direkte sigte på forbedrede forhold og uddannelsesmuligheder for de unge piger i hjemmene. Det er så meget mere beklageligt, som man derved — uden at ville det — medvirker til at bane vejen for synspunkter, man ikke mener at kunne anerkende.

8. Meddelelser om Landhusholdningsselskabets uddannelse af landvæsens- og foderelever.

Konsulent Chr. Aage Krogsriis gav meddelelse om de forskellige uddannelsesretninger og udtalte bl. a., at der m. h. t. *arbejdslederuddannelsen* havde været samarbejde med 31 læresteder i årets løb. Hertil kommer yderligere en halv snes læresteder, navnlig større bønderbrug, hvor vi har elever, der overvejer at gå arbejdsledervejen. For tiden er der ca. 110 elever under denne uddannelse, hvortil kommer yderligere ca. 30, som midlertidigt har

afbrudt uddannelsen på grund af militærtjeneste, skoleophold eller fordi de har plads i udlandet.

Den voksende konkurrence om de ledende stillinger som forvaltere o. lign. har medført, at de unge tøver med at tage beslutning om at gå arbejdsledervejen. Mens de tidligere allerede som 18årige var nogenlunde klar over, hvad de ville, er det nu ikke ualmindeligt, at afgørelsen først træffes efter overstået militærtjeneste.

Af de 20 elever, der i årets løb har afsluttet deres uddannelse, incl. skoleophold, har vi i de fleste tilfælde medvirket ved deres følgende ansættelse som underforvaltere eller forvaltere, for så vidt de har ønsket sådanne pladser, og vi har også medvirket ved ansættelsen af elever, der har fuldført uddannelsen i tidligere år. Denne side af sagen anser vi for betydningsfuld.

Landmandsuddannelsen på bønderbrug gennemføres i visse landsdele af Landhusholdningsselskabet alene, i andre landsdele i samarbejde med lokale ungdomsudvalg. Selskabet har direkte samarbejde med 20—25 læresteder for denne uddannelsesretning, og der er for tiden ca. 40 elever på disse. Under ungdomsudvalgene på Sjælland, Lolland-Falster, i Østjylland og i Sønderborg amt, med hvilke der direkte eller indirekte samarbejdes, er der for tiden ca. 150 elever.

Der er i årets løb skaffet plads til ca. 30 nybegyndere, heraf de fleste på Sjælland og for største delens vedkommende i samarbejde med Det sjællandske Ungdomsudvalgs konsulent. En del falder fra igen, men det store flertal fortsætter uddannelsen, enten under ungdomsudvalgene eller Landhusholdningsselskabet.

Adskillige af de elever, der gennemgår landvæsensuddannelsen, supplerer denne med ophold i udlandet. Vi har haft elever i Sverige, England, Holland, Schweiz og U. S. A. Ikke mindre end 4 er — eller har været — i U. S. A. i det forløbne år. Det er både lærerigt og en stor oplevelse for dem. I 2 år har vi nu til gensidig glæde og tilfredshed samarbejdet med et svensk lærested, og det er tanken, at de elever, der måtte være interesseret deri, kan få et af de 3 læreår på et svensk lærested. Når de kommer hjem, må de delagtiggøre andre i deres iagttagelser og erfaringer.

Det har i de senere år været småt med tilgang til *fodermesteruddannelsen* — frem for alt af folk med evner og anlæg for ledende stillinger. De nuværende vanskeligheder med at få kvalificerede underfodermestre til større og fodermestre til mindre besætninger er en følge heraf.

Imidlertid synes der nu at være ved at ske et omslag. Det er, som om husdyrbrugets bedre økonomi — måske også hård konkurrence om forvalterstillingerne — får folk af den rette slags til i højere grad end før at interessere sig for fodermesteruddannelsen.

Der er for tiden samarbejde med 18 læresteder, men antallet vil

blive forøget, bl. a. ved at der indledes et midlertidigt samarbejde med nye, et samarbejde der i givet fald kan blive fast med tiden. Hensigten hermed er at komme i forbindelse med flere foderelever, fortrinsvis sådanne, som har vist sig i besiddelse af de rigtige kvalifikationer.

Der er for tiden ca. 15 foderelever under uddannelse, hvortil kommer de nye, der er antaget til november. Af de uddannede fodermestre har adskillige fået selvstændige fodermesterstillinger. Vi har i flere tilfælde medvirket ved ansættelsen og søger at bevare kontakten med dem i så stor udstrækning som muligt.

Konsulent *L. P. Hansen* var interesseret ikke mindst i den nævnte udveksling og fandt det udmærket, at eleverne fik det som en opgave at sætte sig ind i specielt de ting, der direkte eller tillempet kunne bruges under vore forhold.

Forpagter *Aug. Bech* udtalte, at det belastede selskabets økonomi at gennemføre dette arbejde i den udstrækning, som vi burde og gerne ville. Det havde været os en glæde, at der fra privat side var ydet en betydende økonomisk støtte, men dette kunne naturligvis ikke blive ved, og det var at håbe, at selskabets økonomiske forhold efterhånden gjorde det muligt at videreudvikle dette betydningsfulde arbejde i overensstemmelse med de krav, som forholdene stiller.

9. Meddelelse om Landøkonomisk Rejsebureauets virksomhed.

Forpagter *Aug. Bech* gav en omtale af Landøkonomisk Rejsebureauets virksomhed og meddelte, at der i sommeren 1949 havde været udveksling med Sverige, Norge, Finland, Holland, Frankrig, Schweiz, England, U.S. A. og Tyskland.

Oversigt over pladsanvisninger, hvor Landøkonomisk Rejsebureau har medvirket:

	Danske anvist plads i udlandet		Udlændinge anvist plads i Danmark	
	1949	1948	1949	1948
Sverige	34	29	58	43
Norge	36	10	27	20
Finland	3	—	11	11
Holland	31	23	3	16
Frankrig	10	5	7	25
Schweiz	52	70	108	93
England	68	49	23	41
U. S. A.	45	6	3	3
Tyskland	—	—	22	—
Østrig	—	—	4	1
Andre lande	3	5	3	22
Ialt	282	197	269	275

Det var første år, hvor der havde været udveksling med Tyskland. Den var kommet i stand på initiativ af Deutsche Bauernverband i Bonn. Inden for de landøkonomiske foreninger havde man drøftet sagen og var enige om, at tiden var inde til at lade Tyskland omfattes af samarbejdet om udvekslingen. Denne beslutning havde medført nogen kritik mod Landøkonomisk Rejsebureau, men der har været udelt tilfredshed med de 22 unge tyske landmænd, der var heroppe i 1949.

I april måned blev der mellem det danske landbrugsministerium og det amerikanske udenrigsministerium truffet en aftale, der går ud på, at indtil 100 unge, danske landmænd hvert år skulle kunne få et års studieophold i U. S. A. De første 44 deltagere er afrejst i forsommeren 1949.

I tiden 18.—24. september blev der på Dalum Landbrugsskole afholdt et kursus for de udlændinge, der opholdt sig i danske landbrugsbedrifter. De 78 deltagere, der meldte sig, havde givet udtryk for tilfredshed med kursuset.

Foruden udvekslingen har rejsebureauet beskæftiget sig med tilrettelæggelse af studierejser for danske til udlandet og for udlændinge, der kommer til Danmark for at studere landbrug. I alt har der været tilrettelagt besøg for 550 udlændinge her i landet, og der er medvirket ved tilrettelæggelsen af studierejser for 220 danske i udlandet.

10. Meddelelser angående udvalgsarbejde.

a) Meddelelser fra Siloudvalget.

Da Siloudvalgets formand, forstander, dr. agro. V. Steensberg, var forhindret i at være til stede, gjorde kontorchef Axel Nielsen rede for udvalgets arbejde. Man havde i første række sat ind på at få undersøgt det tryk, som de forskellige ensileringsafgrøder udøver i siloerne. Det lykkedes dog ikke at tilendebringe undersøgelserne i efteråret 1948 i et sådant omfang, at man turde udsende beretning om silobygning. De er derfor blevet videreført i efteråret 1949 med fortsat støtte fra Det teknisk videnskabelige Forskningsraad og vil kunne afsluttes, således at beretningen kan udsendes inden byggesæsonen 1950.

Nye spørgsmål rejser sig imidlertid, bl. a. vedrørende tekniske hjælpemidler ved siloernes fyldning og tillige vedr. asfalteringen af siloer. Begge spørgsmål må skænkes opmærksomhed. Det første vil dog naturligt høre hjemme under Statens Redskabsprøver. Det sidste kan evt. løses i samarbejde med Statens Byggeforskningsinstitut, en organisation som Siloudvalget er i samarbejde med.

Forpagter *Aug. Bech* nævnte, at man havde indsendt ansøgning om yderligere støtte fra Det teknisk videnskabelige Forskningsraad og påpegede, hvor vigtigt det var at få de forskellige spørgsmål afklaret, inden man for alvor kommer i gang med bygningen af de 150 000 nye siloer, som menes at være nødvendige for at dække behovet.

Fhv. folketingsmand, propr. *A. C. D. Petersen*, var glad for tårnsiloerne og havde med interesse læst om de nye silo typer i forstander Steensbergs artikel i Tidsskrift for Landøkonomi. Taleren havde selv gennemført ensilering af roetop helt siden 1902 og prøvet forskellige typer og metoder, også firkantede siloer, men det var ikke godt, idet ensilagen mugnede. Det var derfor mærkeligt, at man nu fra jydsk side ligefrem anbefalede de firkantede siloer.

Forpagter *Aug. Bech* gjorde opmærksom på, at Siloudvalget også var interesseret i, hvad der kom frem af nye silotyper. I Finland havde taleren set, hvordan man der havde klaret spørgsmålet om ensilagens udtagning forneden i siloen.

Konsulent *L. P. Hansen* omtalte den skuffelse, som bl. a. mr. *Petterson* fra Marshall-kontoret havde givet udtryk for, og som gik ud på, at Danmark havde gjort for lidt i retning af at stå uafhængig den dag, Marshall-hjælpen ophører. Forskning og forbedringer på længere sigt var formålet med Marshall-hjælpen. Taleren kunne forstå rigsdagens interesse i at få vor milliardgæld nedbragt, men man måtte ikke glemme, at det var givernes ønske, at midlerne skulle komme til både hurtig og varig nytte. Det er kedeligt, at der skal savnes midler til flere af de arbejder, der her er berettet om, og taleren spurgte, om forstander Steensberg og Landhusholdningsselskabet var opmærksom på de anvendelsesmuligheder, der evt. kunne blive tale om for Marshall-midlernes vedkommende.

Godsejer *Flemming Juncker*, Overgaard, nævnte, at man i U.S.A. hellere end gerne så midlerne anvendt til genopbygningen, og de enkelte landes regeringer skulle fremkomme med forslag i så henseende. Det er beklageligt, at de borgerlige partier herhjemme svigtede forslagene om en effektiv udnyttelse af Marshall-midlerne.

Gdr. *P. Christensen*, M. F., Rebild, protesterede imod, at de borgerlige partier skulle have svigtet, men vi må skelne klart mellem forskning og finansiering. Forskningen går de nævnte partier selvfølgelig ind for; det er jo finansieringen af mejeriernes rationalisering, striden står om, men der er en vis fare forbundet med stats-finansiering af et erhverv. Skal mejeriernes rationalisering ske for statsmidler, må der ydes tilsvarende støtte til andre er-

hverv, og hvor er vi så henne. Lad os holde forskning og finansiering skarpt adskilt.

b) Meddelelse fra Sædefrøudvalget.

Konsulent *Chr. Aage Krogsriis*: Sædefrøudvalgets opgave er at udsende frøprøver af danske sorter og stammer til forsøg og afprøvning i udlandet. Der er i årets løb udsendt ialt 116 prøver, omfattende kornsorterne, græsserne, bælgplanter og rodfrugter. Prøverne fordeler sig således: Korn 12, græsser 34, bælgplanter 44 og rodfrugter 26.

Der er i år sendt prøver til 13 forsøgssteder i følgende lande: Australien, England, Czekoslovakiet, Indien, Italien, Rusland, Sverige og U. S. A.

Den anden del af udvalgets virksomhed: at indsamle forsøgsresultater, ligger det vanskeligere med. Når prøverne udsendes, anmodes modtagerne om at sende meddelelse om resultaterne, når forsøgene er afsluttet, men det sker sjældent uden gentagne anmodninger. Der er her tale om forholdsvis få resultater fra 1946. I 1947 var forsøgene næsten overalt mislykkede på grund af den usædvanlige tørke, og de resultater, der er fremkommet, er ikke underbygget med talmæssige oplysninger, bortset fra et enkelt tilfælde, hvor man advarer mod at drage slutninger af dem. Der er nu udsendt anmodning om resultater fra 1948 og 1949, og når et passende antal er indgået, vil de blive bearbejdet og offentliggjort.

Fra Ungarn har Sædefrøudvalget modtaget en del prøver af bl. a. majs, sojabønne og solsikke, som er prøvedyrket på Aarslev Forsøgsstation. Den ene af de 2 majs sorter vil man gerne gøre yderligere forsøg med.

2 sojabønnesorter sammenlignedes med Manitoba, brun Ottawa. De ungarske sorter gav 25—50 pct. større mængde råprotein i grøn tilstand end Manitoba, hvorimod de til modenhed var denne væsentlig underlegen i frøudbytte. Solsikkerne led fugleskade. 3 ungarske roestammer, som sammenlignedes med Pajbjerg Rex X, viste, at de ikke egnede sig for danske forhold, bl. a. på grund af stærk tilbøjelighed til stokløbning.

11 og 12. *Fremlægelse af regnskabet for finansåret 1948—49. — Forslag til virksomhedsplan og budget for finansåret 1950—51.*

Kontorchef *Axel Nielsen* gennemgik regnskabet i hovedtræk og oplæste revisionsbemærkningerne samt forelagde virksomhedsplan og budget for det kommende år.

Fhv. folketingsmand, proprietær *A. Chr. D. Petersen* fandt, at statstilskudet var forholdsvis ringe i forhold til den virksomhed,

der udfoldedes af selskabet. Taleren syntes, at de budgetterede 3 000 kr. til de unge pigers huslige uddannelse, var et ringe beløb i forhold til arbejdets omfang og samfundsmæssige betydning. Når man tager i betragtning, hvilke kæmpemæssige summer, der forvaltes af husmødrene, skulle man mene, at det ville være nationaløkonomisk forsvarligt at yde større statstilskud til en sådan virksomhed.

Kontorchef *Axel Nielsen* oplyste i tilslutning hertil, at det opførte statstilskud på 10 800 kr. svarede til det, som De samv. danske Landboforeninger og Husmandsforeninger får. Det statstilskud, der kan opnås til konsulentlønninger m. v., var ikke medregnet i de anførte 10 800 kr.

Regnskab og budget godkendtes enstemmigt.

13. Eventuelt.

Da ingen havde bemærkninger at gøre under dette punkt, afsluttede den ledende præsident generalforsamlingen med en tak til deltagerne og erklærede derefter generalforsamlingen for hævet.

Undersøgelser og forsøg over kløverålens udbredelse, skadevirkning, smitteforhold og bekæmpelse.

I beretningen om Fællesforsøg i Landbo- og Husmandsforeningerne 1949 findes et afsnit om kløverålsundersøgelser. Landbrugskand. *O. Wagn*, Statens plantepatologiske Forsøg, omtaler her de nævnte undersøgelser.

I januar udkom beretningen om fællesforsøgene i landbo- og husmandsforeningerne. Heri optager beretningen om undersøgelserne og forsøgene vedrørende kløverålen med sine 34 sider langt den største plads.

Siden »kløverålsudvalget« blev nedsat ved planteavls-årsmødet i december 1946, er formanden for udvalget, konsulent *Henry Frederiksen*, Hadsten, fremkommet med en foreløbig beretning i Beretning om Fællesforsøg 1948, og i år foreligger så en mere udførlig beretning, ligeledes fra formandens hånd.

Den omfatter dels systematiske undersøgelser over kløverålens udbredelse og skadevirkning i forskellige landsdele, dels forskellige resistensundersøgelser og sluttelig undersøgelser

over kløverålens smitteracer. Der er ved undersøgelserne ikke fremkommet væsentlig mere, end man på forhånd vidste, men der kan her være grund til at omtale hovedpunkterne, idet ikke alle har sørget for at gøre brug af de indvundne erfaringer, hvad de senere års stærkt forøgede antal angreb viser.

Sidste års »åleberetning« beskæftigede sig indgående med de såkaldte vej-undersøgelser (d. v. s. undersøgelser af samtlige kløvergræsmarker, kløverfrømarker og lucernemarkers langs nogle tilfældigt valgte vejstrækninger over hele landet) foretaget i sommeren 1948 samt enkelte systematiske sogneundersøgelser. I sommeren 1949 koncentrerede man sig om de systematiske sogneundersøgelser og nåede at få undersøgt 37 sogne fordelt over de nedennævnte egne. Ved undersøgelserne skelnedes mellem rød- og hvidkløverål; lucerneålmaterialet var for spinkelt til, at man kunne slutte noget af det.

For de enkelte landsdele tegner billedet sig således:

Vendsyssel: Mod øst udbredte angreb af rødkløverål, ellers kun få angreb af de to åleracer.

Aalborgegnen: Hvidkløverål udbredt, ingen rødkløverål (kun een undersøgelse).

Hanherred: Kun få angreb.

Thy, Mors, Hjerm, Ginding og Skodborg herreder: Udbredte og stærke angreb af begge åleracer.

Vestjylland: Varierende angrebsbilleder.

Østjylland: Udbredte og stærke angreb af begge åleracer.

Sjælland: Varierende angrebsbilleder, men kun få hvidkløverålsangreb.

Lolland: Angreb af begge åleracer (kun een sogneundersøgelse).

Bornholm: Udbredte angreb af rødkløverål, ingen angreb af hvidkløverål (kun een sogneundersøgelse).

Selvfølgelig kan sådanne spredte sogneundersøgelser ikke give et eksakt billede af kløverålens udbredelse, men de giver dog én et fingerpeg om, i hvilke egne man kan vente at finde stærkere eller svagere angreb af de to åleracer. Det var i høj grad ønskeligt, at man fik udvidet undersøgelserne i de egne, hvor der kun er foretaget få eller ingen. Foruden at have rent

statistisk interesse slår sådanne undersøgelser i nabolaget på de lokalpatriotiske strenge og rusker lettere folk op til dåd end en eller anden fjern konstatering af ålenes tilstedeværelse.

For hver enkelt undersøgt mark noterede man sig jordtype, jordens fugtighedsgrad, kalkindhold og næringsstofindhold, terrænforhold, løsdrift eller aftøjring, sædskiftet og markens alder. Med hensyn til de fire første faktorer viste det sig, at de overhovedet ikke havde indflydelse på kløverålene. Derimod optrådte både rød- og hvidkløverål hyppigst på bakket jord, idet de med regnvandet kunne spredes ud over det skrånende terræn. Ud fra et kløverålsforebyggende standpunkt er aftøjring at foretrække fremfor løsdrift, da kløverål var hyppigst på ejendomme med løsdrift. Endnu engang blev det fastslået, at angrebet aftager med stigende antal kløverfrie år. Hos begge åleracer ligger procenten af angrebne marker lavest ved seks kløverfrie år, svarende til et to-årigt græsleje i en 8 marks drift. Seks kløverfrie år bør være minimum — som forebyggende foranstaltning! Det gælder fremfor alt her som i så mange andre forhold: at forebygge er bedre end at helbrede. Har man først fået ålene i marken, er de meget besværlige at blive kvit, og man må i værste fald lægge kløverdyrkningen på hylden i en lang årrække.

I resistensundersøgelserne blev der udført forsøg med ti rødkløver- og hvidkløverstammer. Forsøget med lucernestammer blev beklageligvis ødelagt ved ekspropriation af forsøgsarealet; det er så meget desto mere uheldigt, da man i forvejen ikke kender ret meget til de forskellige lucernestammers resistens.

Rødkløver-forsøget viste, at af de danske stammer var Lofa og Hjelm de mest resistente. To svenske stammer, Merkur og Resistentia, var mere modstandsdygtige end de danske. Iblandt hvidkløverstammerne var der betydelig forskel i resistensen over for hvidkløverål. De mest resistente var stammerne af vild engelsk type. I modsætning hertil konstateredes en betydelig modtagelighed hos Strynø- og Morsøstammerne.

Ægthedsundersøgelser over en del hvidkløverfrøprøver viste

en afvigelse på 24 pct. fra de opgivne stammer! Dette resultat opfordrer til at vise stor forsigtighed ved køb af hvidkløverfrø uden garanti for stammeægthed og det navnlig ved frø af resistente stammer, idet de afvigende typer i undersøgeiserne viste et betydeligt nedslag i resistensen.

Afsnittet om smitteracer indledes med en kort omtale af tidligere undersøgelser af dette problem, der endnu har mange dunkle punkter, og med en kort omtale af symptomerne hos de angrebne planter. Herunder finder vi en ny og meget interessant iagttagelse, idet der for første gang er blevet påvist åleangreb i hvid stenkløver (sødkløver); det drejede sig om angreb af lucerneål. Angrebet ytrer sig på samme måde som i lucerne, hvad der ikke fremgår særligt tydeligt af tegningen af den angrebne plante. Iøvrigt er afsnittet illustreret med tegninger og fotografier, der giver et godt indtryk af de forskellige sygdomsbilleder.

Undersøgelserne vedrørende kløverarternes modtagelighed over for de tre åleracer er gennemført som kar-, ramme- og markforsøg forskellige steder i landet under iagttagelse af de nødvendige forsigtighedsforanstaltninger for at undgå overslæbning af smitemateriale fra det ene forsøgsled til det andet. Enkeltresultaterne af forsøgene viste smuk overensstemmelse, og sammenfattende kan de opstilles således: Rødkløverål angriber rødkløver stærkt, alsike svagt og ikke andre bælgplanter; hvidkløverål angriber hvidkløver stærkt, alsike ret stærkt og ikke andre arter; lucerneål angriber lucerne stærkt, hvid stenkløver ret stærkt og ikke andre arter. På de øvrige bælgplanter i forsøgene, sneglebælg, kællingetand, rundbælg og serradel, kunne ikke noteres angreb af stængelålens tre racer.

O. Wagn.

Vejrforholdene i december måned 1949.

Udarbejdet på grundlag af Det danske meteorologiske Instituts månedsoversigter over vejrforholdene.

December 1949 havde meget mildt vejr og stor nedbør. Gennemsnitstemperaturen for landet som helhed blev $4,0^{\circ}$, d. v. s. $2,4^{\circ}$ over det normale. Det blev den mildeste december siden 1934, der havde $5,1^{\circ}$. Nedbøren for Jylland og Øerne, beregnet som simpelt gennemsnit, var 84 mm mod normalt 58 mm. Det korrigerede »fladetro« gennemsnit bliver 89 mm, normalt 60 mm.

Måneden havde ikke store temperatur-variationer, bortset fra et temperaturfald på 7° umiddelbart før den kraftige storm den 11. Denne efterfulgtes af en temperaturstigning på næsten 10° . Årets sidste dag bragte dog en kendelig afkøling.

Der forekom 5 frostfrie kyststationer, det størst kendte antal siden 1912, da antallet i december var 14. Af frostdage var der i Jylland 8,5, på Øerne 2,9, og kun 1,1 på Bornholm, i gennemsnit for hele landet 6, normalt 16.

Hele året 1949 havde gennemsnitlig kun 56 frostdage, normalt 95.

Absolut højeste temperatur, $10,6^{\circ}$, indtraf den 7. ved Skarrehage, Vejers og Vejle samt i Rude Skov. Absolut laveste, $-7,8^{\circ}$, aflæstes den 13. i Harreskov Plantage.

Nedbøren var rigeligst på Bornholm, der fik 132 mm mod normalt 54. Samsø fik normal nedbør, medens Randers amt fik 54 mm, normalt 55, og derved blev det eneste amt, der fik under normalen. Af stationerne fik Sletterhage mindst med 28 mm og Almindingen mest med 208 mm.

Jyllands og Øernes gennemsnitlige nedbør i 1949 blev 633 mm, normalt 626; det gennemsnitlige antal nedbørsdage blev 161 mod de normale 156.

Nedbørens afvigelse fra normalen.

	Nedbør mm	Normal 40 år	Afv. i pct. af normalen
Hjørring amt	86	55	+56
Thisted »	99	71	+39
Ringkøbing »	119	69	+72
Ribe »	111	69	+61
Viborg »	86	60	+43
Aalborg »	76	55	+38
Randers »	54	55	÷ 2
Aarhus »	80	61	+31
Vejle »	104	66	+58
Sønderjylland	107	67	+60
Samsø	47	47	0
Odense amt	73	55	+33
Svendborg »	86	57	+51
Langeland	78	51	+53
Holbæk amt	65	46	+41
Sorø »	77	48	+60
Frederiksborg »	65	51	+27
Københavns »	63	52	+21
Præstø »	92	51	+80
Maribo »	89	51	+75
Bornholm	132	54	+144

Største nedbør i et døgn, 63,8 mm, målt den 11. i Aakirkeby; uden for Bornholm blev det 32,0 mm den 26. i Røddinglund.

Tåge forekom (ved 25 fyr) gennemsnitlig kun 6 dage mod normalt 9. Der hørtes torden på ialt 6 dage, normalt 4.

Mindre meddelelser.

Landvæsensuddannelse.

Til 1. maj antages elever til en 3-årig landmandsuddannelse på bønderbrug og eller på større gårde samt til arbejdslederuddannelsen. Uddannelsen på bønderbrug foregår i visse egne af landet i samarbejde med landbo- og husmandsforeningerne samt foreningerne af unge landmænd.

Nærmere oplysninger om uddannelsen samt fortegnelse over læresteder fås fra Landhusholdningsselskabet, Rolighedsvej 26, København V.

Landhusholdningsselskabets fodermesteruddannelse.

Til 1. maj antages elever til den af Landhusholdningsselskabet iværksatte uddannelse af fodermestre. Uddannelsen har til formål at give de elever der antages, en grundig praktisk og teoretisk oplæring i kvægets fodring, røgt og pleje, med særligt henblik på en forberedelse til selvstændige stillinger som kvægbrugsledere eller fodermestre ved større eller mindre besætninger.

Nærmere oplysninger om uddannelsen, reglerne for denne samt lærestedsfortegnelse fås fra Landhusholdningsselskabet, Rolighedsvej 26, København V.

Foredrag i Landhusholdningsselskabet.

Torsdag d. 9. marts kl. 14¹/₂

*i selskabets mødesal, Prinsens Palæ (Nationalmuseet),
Frederiksholms Kanal 12, København:*

Forstander, dr. agro. V. STEENBERG, Næsgaard

om

Silobygning og silotype

Studierejser til U. S. A. under Marshallplanen.

Under Marshallplanen er der åbnet mulighed for at foretage studierejser til U. S. A. Dette gælder i særlig grad landøkonomer, men der vil også kunne komme et mindre antal af praktiske landmænd med.

Der gøres opmærksom på, at denne gruppe næppe vil kunne forvente at få deres rejseudgifter dækket til U. S. A., hvilket vil medføre, at eventuelle deltagere selv må betale ca. 3—4 000 kr. til rejsen.

Ansøgninger må snarest og senest 15. marts være indsendt til Landbrugsministeriet på specielle ansøgningsskemaer, der kan fås hos De samvirkende danske Landboforeninger, Axelborg, København V., og De samvirkende danske Husmandsforeninger, Farvergade 17, København K.

Danske mejeriprodukter vinder endnu et forspring.

Efter mange års systematisk arbejde kan Danmark som det første land i verden proklamere: at den *smitsomme kvægtuberkulose er udryddet*.

Dette resultat er i sig selv enestående og beundringsværdigt, men

for at det kan få den rette baggrund for sin virkning udadtil, må det forbindes med det i forvejen anerkendte danske garantisymbol for fremragende kvalitet: Lurmærket. For at tilvejebringe det nødvendige grundlag for en sådan ordning afholdtes der forleden på foranledning af *de danske mejeriforeningers fællesorganisation* på mejerikontoret i Aarhus et møde med repræsentanter for landbrugsministeriet, veterinærdirektoratet, den danske dyrlægeforening og landsudvalget for bekæmpelse af smitsomme husdyrsygdomme.

På dette møde var der fra alle sider enighed om at søge gennemført sådanne bestemmelser, at det fra og med 1. august d. å. ville blive en forudsætning for at få ret til at benytte lurmærket på smør og ost, at mejeriet kun modtager mælk fra besætninger, der er optaget i landsregistret over tuberkulosefri besætninger.

En sådan foranstaltning vil bringe danske mejeriprodukter i en absolut særklasse på verdensmarkedet, og der kan næppe være tvivl om, at dette i forbindelse med vort i forvejen anerkendte kvalitetsmærke vil bidrage til at rodfæste og underbygge den stilling, vi har på de forskellige markeder og således på længere sigt fuldt ud lønne den indsats, der er gået forud både fra de offentlige myndigheders og fra mejeribrugets side.

M. P.

Kapitelstaksterne for året 1949.

Kapitelstakstkredse (ældre stifter)	Kr. pr. 100 kg				Kr. pr. gl. dansk tønde			
	Rug	Byg	Havre	Hvede	Rug	Byg	Havre	Hvede
1. Sjællands stift (undtagen Bornholm)	38,59	43,24	39,19	42,41	37,37	39,42	27,24	44,52
2. Bornholm	36,33	41,00	37,33	—	35,15	37,99	24,49	—
3. Lolland-Falsters stift....	38,86	44,85	39,79	42,50	37,60	41,19	28,71	44,61
4. Fyns stift	38,25	44,01	39,09	42,47	37,80	41,19	27,27	45,23
5. Aarhus stift	38,71	44,41	39,82	—	37,57	40,90	27,69	—
6. Aalborg stift	39,71	45,74	41,04	—	38,82	41,95	28,43	—
7. Viborg stift	38,63	42,92	38,98	—	37,75	39,18	26,69	—
Ribe stift:								
8. Vejle amt	37,33	42,67	38,33	—	36,12	39,19	26,40	—
9. Ringkøbing amt	37,50	43,00	36,83	—	36,28	39,49	25,37	—
10. Ribe amt	39,67	46,50	41,75	—	38,38	42,71	29,10	—
Sønderjydske amter:								
11. Haderslev amt	36,42	42,50	37,23	41,82	36,34	39,03	26,25	44,24
12. Aabenraa amtsrådsreds.	36,33	43,00	37,50	42,50	35,95	39,96	26,34	44,61
13. Sønderborg amtsrådskr..	36,65	43,00	37,75	42,60	36,46	40,08	26,93	44,95
14. Tønder amt	36,17	41,00	36,17	—	35,00	36,98	25,21	—
Gnst. for samtl. kredse..	37,80	43,42	38,63	42,38	36,90	39,95	26,87	44,69

Udkomne bøger.

Den danske Dyrlægeforening 1849—1949. — Danske Dyr-læger 1779—1947. Udgivet af Den danske Dyrlægeforening under Redaktion af Dansk veterinærhistorisk Samfund ved J. Philip Hansen og C. Grove Vejlstrup. 545 sider. Ill. (Kbhvn. 1949).

239. *beretning fra forsøgslaboratoriet.* 15. beretning om de af Forsøgslaboratoriet og De samv. danske Andels-Svineslag-terier iværksatte fodringsforsøg med svin. *Forsøg med valle til slagterisvin.* Ved Johs. Jespersen. Fejlberetning ved R. K. Kristensen. 55 sider.

240. *beretning fra forsøgslaboratoriet.* I. *Undersøgelser over jodkaseinets virkning på mælkesekretionen og stofskiftet hos køer.* Af Johannes Moustgaard og Grete Thor-bek. II. *Undersøgelser over fraktioneret jodkaseins og køns-hormoners indflydelse på mælkekirtlens funktion hos geder.* Af Emil Poulsen. 110 sider.

241. *beretning fra forsøgslaboratoriet.* *Lucernemel som til-skudsfoder til æglæggende høner.* Af J. Bælum. 80 sider.

Alle 3 beretninger udgivet af Statens Husdyrbrugsudvalg. I kommission hos August Bangs forlag, Ejvind Christensen. (Kbhvn. 1949).

Stambog over kvæg af sortbroget dansk malke race. Bind LVIII. Register-stambog 23. Tyre nr. 5776—5885. Elite-stam-bog 20. Køer nr. 4056—4161. Udarbejdet af Nic. Bonde, konsulent. Udgivet af De samv. danske Landboforeningers og De samv. danske Husmandsforeningers stambogsudvalg for kvæg af sortbroget dansk malke race. 112 + 37 + 251 sider. (Aarhus 1949).

Årsberetning for Det veterinære Sundhedsråd for året 1948. Ved Sv. Andersen. 116 sider. (Kbhvn. 1949).

Statens Smørbedømmelser. Aarsberetning for 1948. 33 sider. (Kbhvn. 1949).

Elite-Stambog over Heste af jydsk Race. Bind XXI. Hopper nr. 16 398—16 862. Hingste nr. 2 309—2361. Udarbejdet af Harald Rasmussen, Landskonsulent. Udgivet af De samv. danske Landboforeningers udvalg for stambogsføring for heste af jydsk race. LXI + 405 sider. Ill. (Aarhus 1949).

Oversigt over De sjællandske Landboforeningers Virksomhed for Planteavlens Fremme indtil Aaret 1948. Udarbejdet i Anledning af De samv. sjællandske Landboforeningers Planteavlsudvalgs 50 Aars Virksomhed. Ved L. Rasmussen, Konsulent. 510 sider. (Kbhvn. 1949).

Juleposten. Jul i Byen. Jul paa Landet. Redigeret af Martin Pedersen m. fl. Udgivet af Forlaget Akselborg. 40 sider. Ill. (Kbhvn. 1949).

Aktieselskabet De Danske Spritfabrikker. Meddelelse nr. II til kontrakt-avlerne om arbejdet på selskabets forsøgsgårde. Ill. (Kbhvn. 1949).

Arbejderbevægelsens Erhvervsråd. Økonomisk oversigt 1947 og 1948. 155 sider. (Kbhvn. 1949).

Dansk Tidsskrift-Index. Systematisk fortegnelse over indholdet af ca. 300 danske og en del andre nordiske tidsskrifter. Fireogtredivte årgang. 1948. Udgivet af Statens Bibliotekstilsyn. XXXVI + 466 sider. (Kbhvn. 1949).

60. beretning fra Statens Forsøgsmejeri. Prøver med oliefy. 35 sider. I kommission hos August Bangs forlag (Ejvind Christensen. (Hillerød 1949).

Beretning om De samv. danske Husmandsforeningers virksomhed i året 1947—48. Udarbejdet af sekretariatet. Tillæg: Beretning om De samv. danske Indkøbsforeningers virksomhed i året 1947—48. 104 sider. (Slagelse 1949).

Stambog (Register) over Heste af Frederiksborg- og Oldenborg-Race. Bind XIX. Ved Alf. L. Søndergaard, statskonsulent. Udgivet af de samv. danske landbo- og husmandsforeningers udvalg for stambogsføring for heste af Frederiksborg- og Oldenborg-race. LV + 242 sider. (Slagelse 1949).

Rigsdagsårbog 1948—49. Ved Johs. Thorborg, landtingssekretær. 711 sider. (Kbhvn. 1949).

Landbrugets prisforhold i januar måned 1950.

(Ved Det landøkonomiske Driftsbureau).

Tabel 1. Priser i kr. pr. 100 kg.

	1948		1949			Januar måned 1950
	Hele året	Decb. måned	Januar måned	Hele året	Decb. måned	
Landbrugsprodukter:						
Sødmælk, ab mejeri (inkl. tillæg)	38,30	39,50	39,50	37,36	37,37	37,37
Smør: Notering	574	650	650	625	600	600
do. do. + tillæg	650	650	650	625	600	600
Ost, 20 pct.	233	233	233	223	216	215
Æg	330	364	354	315	336	293
Slagterisvin, sl. v.	394	394	410	407	400	396
Slagtekøer, Kbh., 1. kl., lev. v. ¹⁾	136	142	142	142	155	165
Stude og kvier, Esbjerg, 1. kl., lev. v. ¹⁾	135	141	141	144	175	180
Smågrise, Køge, kr. pr. stk.	92	115	122	109	76	77
Kælvkøer, Odense, 1. kl., kr. pr. stk. ²⁾	899	938	981	1013	1185	1200
Unge heste, Odense, kr. pr. stk. Hvede ³⁾	1792	1700	1700	1665	1500	1500
Rug ³⁾	32,17	36,25	36,25	—	—	—
Byg ³⁾	33,17	37,25	37,25	38,46	46,30	45,19
Havre ³⁾	27,50	29,25	29,25	35,94	52,90	52,13
Hø	27,50	29,25	29,25	33,87	47,30	46,00
Kartofler, sælgers st., Sjælland	28,58	20,00	21,00	19,64	17,00	19,20
Runkelroefrø	15,53	11,00	11,00	13,29	17,50	18,70
Kålroefrø	271	215	220	194	160	153
Halvsildig rødkløverfrø	255	163	165	132	115	130
Hvidkløverfrø	840	865	860	676	560	555
Hundegræsfrø	1182	1205	1188	1040	925	900
Alm. rajgræsfrø (tidlige stam- mer)	292	400	423	384	450	500
Ital. rajgræsfrø	153	165	180	186	210	213
	121	132	140	143	176	183
Foderstoffer:						
Bomuldsfrøkager	63,36	56,50	51,17	46,92	44,50	54,50
Solsikkekager	63,61	58,50	—	46,75	44,50	54,50
Kunstgødning:						
Kalksalpeter	24,30	23,80	24,05	24,60	24,60	24,85
18 pct. superfosfat	13,41	13,50	13,65	13,54	14,30	14,45
40 pct. kaligødning	25,04	25,75	25,95	26,06	26,30	29,50

1) Siden 21. november 1949 gælder noteringen alene kreaturer til eksport.

2) Bestået tuberkulinprøven.

3) Indtil 1. august 1949: Afleveringspris plus tillæg for fuld aflevering. Efter 1. august 1949: For hvede kr. 4,00 pr. 100 kg plus ret til et tilsvarende kvantum byg eller majs; i de tilfælde, hvor der ikke ønskes ombytningsskorn, er afleveringsprisen kr. 42,50 pr. 100 kg. For de andre kornarter er tallene købernoteringer på Københavns børs.

Tabel 2. Prisindeks. (Femåret 1909/14 = 100).

	1948		1949		Jan. måned 1950	
	Hele året	Decb. måned	Januar måned	Hele året		Decb. måned
Landbrugsprodukter:						
Sødmælk	365	376	376	356	356	356
Smør: Notering	275	311	311	299	287	287
do. do. + tillæg	311	311	311	299	287	287
Ost	409	409	409	391	379	377
Æg	280	308	300	267	285	248
Slagterisvin	406	406	423	420	412	408
Slagtekøer (København)	234	245	245	245	267	284
Stude og kvier (Esbjerg)	221	231	231	236	287	295
Unge heste (Odense)	243	231	231	226	204	204
Hvede	233	262	262	—	—	—
Rug	278	312	312	322	388	379
Byg	214	227	227	279	411	405
Havre	228	243	243	281	392	381
Hø	416	291	306	286	247	279
Kartofler	414	293	293	354	467	499
Landbrugsprodukter ialt	322	327	330	323	328	325
Foderstoffer:						
Bomuldsfrøkager	432	385	349	320	303	371
Solsikkekager	494	454	—	363	345	423
Kunstgødning:						
Kalksalpeter	126	123	125	127	127	129
18 pct. superfosfat	227	228	231	229	242	244
40 pct. kaligødning	210	216	218	219	221	247
Kunstgødning ialt	184	185	187	190	195	200
Udsæd (markfrø)	379	379	365	365	365	360